

**الزامات پدافند غیرعامل در توسعه مجدد پهنه‌های ناکارآمد و ناسازگار شهری
با تاکید بر پهنه‌های نظامی**

نگارنده:

کاظم افرادی

یرواستار تخصصی:

دکتر محمد نواد هاشمی فشارکی

۱۳۹۷

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور

افرادى، كاظم، ۱۳۶۶ -

الزامات پدافند غيرعامل در توسعه مجدد پهنه‌هاى ناکارآمد و ناسازگار
شهرى با تاکيد بر پهنه‌هاى نظامى/ نگارنده كاظم افرادى؛ ويراستار
سيدجواد هاشمى فشاركى.

: نشرانه، ۱۳۹۷.

د، ۳۲۵ص.: مصور، جدول، نمودار.

: پدافند غيرعامل.

۹۷۸-۶۰۰-۹۹۶۰۸-۲-۸:

: فيبا

: نمايه.

: دفاع غيرنظامى - ايران

Civil defense -- Iran:

: شهرسازى - ايران - طرح و برنامه‌ريزى

City planning -- Iran -- Design:

: شهرسازى - ايران - تدابير ايمنى

City planning -- Iran -- Security measures:

: کاربري زمين - برنامه‌ريزى

Land use -- Planning:

: هاشمى فشاركى، سيدجواد، ۱۳۴۰ -، ويراستار

: ۹۳۹ الف/الف۹ ۱۳۹۷

: ۲۶۲/۲۵۰۹۵۵.

: ۱۸۱، ۲

مشخصات نشر

مشخصات ظاهرى

فروست

شابک

وضعيت فهرست نويسى

يادداشت

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

رده بندى كنگره

رده بندى ديويى

شماره كتابشناسى ملي

عنوان كتاب:

الزامات پدافند غيرعامل در توسعه مجدد پهنه‌هاى ناکارآمد و ناسازگار شهرى

نگارنده:

كاظم افرادى

ناظر فنى چاپ و توليد:

محمد سميع

ناشر:

انتشارات نشرانه

ويراستار تخصصى:

دكتور سيد جواد هاشمى فشاركى

ويراستار ادبى:

حبيب خدارحمى

نوبت چاپ:

چاپ اول

شمارگان:

۱۰ نسخه

شابک:

۹۷۸-۶۰۰-۹۹۶۰۸-۲-۸

تلفن مركز پخش:

۰۹۱۰۷۸۳۷۹۱۸

انتشارات نشرانه: ابتداى نادرى، نبش آزادگان، جنب پل علم الهدى

باسمه تعالی

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَبَارِكْ لَنَا هَذَا»

پیش‌گفتار و سپاس‌گزاری

دغدغه‌ای که من را به نگارش کتاب حاضر سوق داده است وجود سه موضوع جداگانه در ذهنم بود؛ سه موضوعی که در این کتاب با یکدیگر ترکیب می‌شوند تا کتاب را هدایت کنند. این سه موضوع عبارتند از ضرورت توجه به موضوع پدافند غیرعامل، وقوع تحولات شهری و وجود پهنه‌های ناکارآمد و ناسازگار در شهرها. در دهه‌های اخیر جمعیت شهرها به صورت روزافزونی افزایش یافته؛ اما در مقابل بر تعداد خطراتی که شهرها را تهدید می‌کند نیز افزوده شده است. این خطرات با توجه به مکان‌ها و زمان‌های مختلف ظهور متفاوتی داشته‌اند. یک نوع از این خطرات، خطرات انسانی در حوزه‌ی نظامی است که مبحث پدافند غیرعامل بر روی دواجه‌ی با آن پیشنهاد شده است. متخصصان شهری نیز باید با مد نظر قرار دادن موضوع پدافند غیرعامل در فعالیت‌های خود، کوشش کنند تا میزان خسارت‌پذیری شهرها در برابر تهدیدات نظامی را کاهش دهند. یکی از فرصت‌های در اختیار متخصصان شهری، مشارکت در استفاده صحیح از پهنه‌های وسیع در شهرهای مختلف کشور است؛ پهنه‌هایی که در گذر زمان ناکارآمد شده‌اند و یا با بافت پیرامونی خود سازگاری ندارند.

در این کتاب که در سه بخش (در مجموع شامل هشت فصل) تألیف شده است، تلاش می‌شود تا تحقق موضوع پدافند غیرعامل در مورد یکی از انواع طرح‌های شهری یعنی طرح‌های مرتبط با توسعه‌ی مجدد پهنه‌های ناکارآمد و ناسازگار بافت شهری، آسان‌تر شود. بنابراین، کتاب حاضر یک کتاب تخصصی در حوزه‌ی پدافند غیرعامل نیست؛ بلکه صرفاً تلاشی است برای سوق دادن طرح توسعه‌ی مجدد پهنه‌های ناکارآمد و ناسازگار (به ویژه پهنه‌های نظامی) به سمت موضوع پدافند غیرعامل.

نوآوری این کتاب نه ارائه‌ی دیدگاه‌های ناب درباره‌ی پدافند غیرعامل؛ بلکه تسهیل کاربرد الزامات پدافند غیرعامل در طرح توسعه‌ی مجدد پهنه‌های ناکارآمد است. انتظار می‌رود متخصصان شهری پس از مطالعه‌ی این کتاب، در کنار سایر موضوعات اقتصادی،

کالبدی و زیست‌محیطی، موضوع پدافند غیرعامل را نیز در طرح‌های توسعه‌ی مجدد پهنه‌های ناکارآمد، دخیل و شریک سازند.

در این کتاب، لحاظ ساختن موضوع پدافند غیرعامل در طرح‌های توسعه‌ی مجدد پهنه‌های ناکارآمد، به منظور تهیه طرحی که پایدار باشد، با پرداختن به سه مقیاس «ساختمانی»، «مجموعه‌ی ساختمانی» و «شهری»، مد نظر قرار گرفته است. هم‌چنین هدف اصلی این کار، ایجاد مکانی است که پس از توسعه‌ی مجدد پهنه، برای سه شرایط متفاوت قابل استفاده و بهره‌برداری باشد؛ اول این که در شرایط عادی، یک محیط مطلوب شهری باشد؛ دوم این که در شرایط وقوع جنگ و بروز تهدیدات نظامی، محیطی ایمن باشد؛ سوم این که در شرایط وقوع اغتشاش شهری، محیطی امن باشد. شایان ذکر است که برخی از توصیه‌ها و الزامات ذکر شده در کتاب، صرفاً برای ساختمان‌ها یا مجموعه‌های حساس راکلیتی و عادی، پیشنهاد شده است.

در اینجا لازم است راتب سپاس‌گزاری خود را از تمام کسانی که بنده را در تألیف این کتاب یاری رساندند، اعلام نمایم.

کاظم افرادی

بهمن ۱۳۹۷

فهرست مطالب

ج	فهرست مطالب
۱	مفاهیم کلیدی کتاب
۶	مقدمه
۱۴	۱- فصل اول: پدافند غیرعامل در برابر تهدیدات شهری
۱۵	۱-۱- پدافند غیرعامل
۱۵	۲-۱- تهدیدات کلان پدافند غیرعامل
۱۶	۳-۱- صدا پدافند غیرعامل
۱۶	۴-۱- حضورت تدریس موضوع پدافند غیرعامل
۳۰	۵-۱- چرایی و چگونه: تهدیدپذیری شهرها در برابر نیروهای خارجی دشمن
۳۶	۶-۱- مراحل کلی تهدیدپذیری شهرها
۳۹	۷-۱- شناسایی نقاط مورد نیاز در شهر، از سوی نیروهای دشمن
۴۲	۸-۱- نحوه ساماندهی نقاط شهری در برابر تهدیدات هوایی بر اساس پدافند غیرعامل
۴۳	۹-۱- جنگ‌های شهری با نیروهای داخل شهر
۵۳	۱۰-۱- جنگ‌های شهری با اغتشاشگران
۶۹	۲- فصل دوم: الزامات پدافند غیرعامل در توسعه و پهنه‌های ناکارآمد (مقیاس شهری)
۷۰	۱-۲- ساختار شهری و منطقه‌ای و پدافند غیرعامل
۷۶	۲-۲- برنامه‌ریزی کاربری زمین و پدافند غیرعامل
۹۳	۳-۲- پیش‌بینی مجموعه‌های چندمنظوره شهری - امدادی - دفاعی (شاد)
۹۷	۴-۲- ملاحظات جانمایی مجموعه‌های چندمنظوره شهری - امدادی - دفاعی (شاد)
۱۰۱	۵-۲- کاربری‌های مهم در یک مجموعه شهری - امدادی - دفاعی (شاد)
۱۰۹	۶-۲- طراحی بلوک‌های شهری و پدافند غیرعامل
۱۱۳	۷-۲- طراحی پناهگاه‌های مختلف در شهر
۱۲۰	۸-۲- پیش‌بینی شبکه‌ی جاده‌ای اضطراری

۳- فصل سوم: الزامات پدافند غیرعامل در توسعه‌ی مجدد پهنه‌های ناکارآمد (مقیاس مجموعه‌ی ساختمانی).....	۱۲۳
۳-۱- شبکه دسترسی محلی.....	۱۲۴
۳-۲- چیدمان مجموعه‌ی فعالیت‌ها و توده‌های ساختمانی.....	۱۳۲
۳-۳- پوشش گیاهی.....	۱۴۱
۳-۴- طراحی منظر پهنه.....	۱۴۳
۳-۵- لایه‌های دفاعی و حریم‌ها.....	۱۴۴
۳-۶- مدیریت محورهای دید.....	۱۵۵
۳-۷- پارکینگ.....	۱۵۷
۳-۸- تأسیسات زیربنایی مجموعه.....	۱۵۸
۳-۹- سبلان شهر.....	۱۶۱
۳-۱۰- چیدمان تاسیسات ساختمانی در مجموعه.....	۱۶۵
۴- فصل چهارم: الزامات پدافند غیرعامل در توسعه‌ی مجدد پهنه‌های ناکارآمد (مقیاس ساختمانی).....	۱۷۰
۴-۱- اثر انفجار و آوار ساختمان.....	۱۷۱
۴-۲- اثر انفجار بر اسکلت ساختمان.....	۱۷۳
۴-۳- طرح ساختمان.....	۱۷۸
۴-۴- ورودی‌ها و منافذ ساختمان.....	۱۸۰
۴-۵- گردش (چرخه‌ی) داخلی ساختمان.....	۱۸۸
۴-۶- طبقات ساختمان.....	۱۹۲
۴-۷- مصالح ساختمان.....	۱۹۵
۴-۸- بام ساختمان.....	۱۹۸
۴-۹- تأسیسات ساختمان.....	۱۹۹
۵- فصل پنجم: اولویت‌بندی مقیاس‌ها و مؤلفه‌های مختلف در اجرایی کردن اصول پدافند غیرعامل در توسعه‌ی مجدد پهنه‌های ناکارآمد.....	۲۰۱
۵-۱- شناسایی مقیاس‌ها و مؤلفه‌های اولویت‌دار.....	۲۰۲

۲۰۶	۲-۵- رابطه‌ی میان مؤلفه‌های اجرایی استخراج شده.....
۲۱۸	۳-۵- جمع‌بندی بخش یک.....
۲۲۳	۶- فصل ششم: پدافند غیرعامل در توسعه‌ی مجدد پهنه‌های نظامی ناکارآمد یا ناسازگار.....
۲۲۴	۶-۱- نحوه‌ی استفاده مجدد از پهنه‌های نظامی ناکارآمد یا ناسازگار.....
۲۲۶	۶-۲- فرایند کاربرد مجدد انطباقی در توسعه‌ی مجدد.....
	۶-۳- نحوه‌ی بهره‌گیری از بخش‌های خالی (فضاهای سبز، زمین‌های بایر و بی‌استفاده)
۲۴۰	پهنه‌های نظامی ناکارآمد.....
۲۴۳	۷- فصل هفتم: مطالعه‌ی برخی از نمونه‌های داخلی و خارجی.....
۲۴۴	۷-۱- نمونه‌ی تعالیه‌هایی از توسعه‌ی مجدد پهنه‌های ناکارآمد و ناسازگار نظامی در ایران.....
	۷-۲- نمونه‌ی تعالیه‌هایی از توسعه‌ی مجدد پهنه‌های نظامی ناکارآمد و ناسازگار در کشورهای
۲۴۸	مختلف.....
۲۶۱	۷-۳- مراحل کلی توسعه‌ی مجدد پهنه‌های نظامی ناکارآمد ۱۵ نمونه طرح منتخب.....
۲۶۵	۷-۴- جمع‌بندی بخش دو.....
	۸- فصل هشتم: طراحی مجدد یک پهنه‌ی نظامی ناکارآمد و ناسازگار فرضی، با تأثیرپذیری از
۲۶۸	پدافند غیرعامل.....
۲۶۹	۸-۱- اقدامات مقدماتی به منظور شناخت پهنه‌ی فرضی.....
	۸-۲- برنامه‌ریزی کاربری زمین در پهنه برای احداث مجموعه‌ی شهری-امدادی-دفاعی، با
۲۶۹	تأثیرپذیری از پدافند غیرعامل.....
	۸-۳- تعیین طیف کاربری‌های پیشنهادی قابل‌جانمایی در مجموعه‌ی شهری-امدادی-دفاعی
۲۷۲	
۲۸۱	۸-۴- ارزیابی گزینه‌های پیشنهاد شده با روش تحلیل سلسله‌مراتبی.....
	۸-۵- برنامه‌ریزی کاربری زمین برای توسعه‌ی مجدد یک مجموعه‌ی ساختمانی فرضی، با
۲۸۴	تأثیرپذیری از پدافند غیرعامل.....
۲۹۳	۸-۶- جمع‌بندی بخش سه.....
۲۹۴	سخن پایانی.....
۲۹۷	فهرست الفبایی منابع فارسی.....